

Socialdepartementet

Dnr: S2023/02226

Vår referens: Lisa Allinger

Lisa.allinger@vision.se

Remissvar till promemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn

Ds 2023:15

Vision representerar drygt 200 000 tjänstemän inom kommun, region, privata bolag och kyrkan. De arbetar bland annat som biståndshandläggare, socialsekreterare, chefer, kuratorer, socialpedagoger och behandlingsassistenter. Vision har givits möjlighet att lämna synpunkter på promemorian Fler verktyg i socialtjänstens arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn.

Utredningens uppdrag och förslag

Utredningens uppdrag har varit att utreda frågor som handlar om socialnämnders arbete med barn och om utökade möjligheter att inhämta och utbyta uppgifter inom socialtjänsten för att förebygga brott och stärka skyddet för barn. Utredningens frågor och slutsatser sammanfattas nedan. Uppdraget rör sex huvudfrågor och har innefattat att utreda

1. om anmälningsskyldigheten vid kännedom om eller misstanke att ett barn far illa enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper än idag.

Utredaren konstaterar att Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, länsstyrelserna, Kustbevakningen, Tullverket, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket är myndigheter som i sin verksamhet kan få kännedom om eller misstanke om att barn far illa och föreslår att dessa myndigheter ska omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § SoL och att det uttryckligen ska framgå av bestämmelsen. Med anledning av det uppdrag och den roll i samhället som ordningsvakter har föreslås även att ordningsvakter ska omfattas av anmälningsskyldigheten.

2. om det ska vara obligatoriskt för socialnämnder att återkoppla till den som enligt 14 kap. 1 § SoL omfattas av skyldigheten att göra en anmälan om oro för barn.

Det finns redan i dag en möjlighet för socialnämnder att höra av sig till den som har gjort en anmälan enligt 14 kap. 1 § SoL och återkoppla om anmälan har föranlett att en utredning inletts eller inte inletts alternativt informera om att en utredning redan pågår (14 kap. 1 b § SoL). I

utredningen föreslås att den som ska få återkoppling efter en anmälan om oro för barn ska få det skriftligen och inom 14 dagar från det att anmälan inkom till socialnämnden.

3. om socialtjänstens möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren inom ramen för en barnavårdsutredning ska utvidgas.

Det föreslås att socialtjänsten vid en utredning om ett barns behov av skydd och stöd ska få utökade möjligheter att inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren avseende barnet samt närstående till barnet som är över 15 år och som barnet bor tillsammans med.

4. om gallringsbestämmelserna i fråga om handlingar i barns personakter (barnakter) bör ändras.

Utredaren föreslår att det införs en längre gallringsfrist för vissa handlingar i barnakten som innebär att handlingarna inte ska gallras förrän 60 år efter barnets födelse. Förslaget innebär att vissa handlingar kommer att sparas längre tid än i dag. Det kommer leda till att socialnämnder får möjlighet att ta del av tidigare dokumentation rörande barnet om det för samma barn inkommer en ny anmälan om oro. Det innebär också att enskilda i vuxen ålder har möjlighet att ta del av handlingar som avser dokumentation om dem själva och som har gjorts under deras barndom.

5. om möjligheterna till informationsutbyte mellan socialnämnder i olika kommuner behöver utvidgas i det brottsförebyggande arbetet med barn och unga.

Utredaren föreslår att socialtjänsten ska få lämna ut uppgifter till en annan myndighet inom socialtjänsten inom kommunen eller i en annan kommun när det finns risk för att ett barn begår eller utsätts för brottslig verksamhet.

6. behovet av att förbättra möjligheterna för socialnämnder att inhämta information vid utredning av barnets bästa när det gäller frågor om vårdnad om barn, barns boende och barns rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor hos.

Utredaren bedömer att det finns behov av att socialtjänsten kan få uppgifter från vissa referenspersoner utan samtycke från en vårdnadshavare för att kunna inhämta den information som behövs för att bedöma vad som är barnets bästa i frågor om vårdnad, boende eller umgänge. Därför föreslås att verksamheter som omfattas av skollagen ska omfattas av en uppgiftsskyldighet.

I uppdraget har också ingått att redogöra för och analysera de författningsförslag som Socialstyrelsen har lämnat i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara Rättsliga förutsättningar för personuppgiftsbehandling, att väga de förslag som har lämnats i rapporten mot andra möjligheter att göra anmälningar om oro för barn sökbara.

Anmälningar om oro för barn som inte leder till en utredning hos en socialnämnd är i dag inte digitalt sökbara. Utredaren föreslår att det alltid bör skapas en barnakt när en anmälan om oro inkommer till en socialnämnd, i de fall en sådan akt inte redan finns för barnet. Genom att samtliga anmälningar om oro för barnet, även de som inte leder till en utredning, blir en del av barnakten blir handlingarna också digitalt sökbara.

Visions synpunkter

Vision välkomnar utredarens förslag på åtgärder. Att fler myndigheter och ordningsvakter omfattas av den lagstadgade anmälningsskyldigheten vid misstanke om att barn far illa kommer sannolikt leda till att fler barn än i dag kommer få stöd och skydd av socialtjänsten. Förslaget kan även bidra till att barn aktualiseras inom socialtjänsten i ett tidigare skede, vilket är bra. Socialtjänsten har en viktig roll när det gäller att förhindra att barn och unga blir inblandade i brottslig verksamhet. Ett utökat informationsutbyte mellan socialtjänster i olika kommuner kan leda till bättre förutsättningar för att i ett tidigt skede ge insatser från socialtjänsten och därmed förebygga att barn och unga begår brott. Om samtliga anmälningar om oro för barnet blir digitalt sökbara kommer socialtjänsten kunna arbeta mer effektivt och kunna göra mer träffsäkra bedömningar. Det är dock viktigt att en tillräcklig resurstilldelning säkerhetsställs om ny lagstiftning införs. Förslaget kommer sannolikt att innebära en ökning i antal anmälningar och utredningar, vilket kommer påverka medlemmarnas arbetssituation som redan idag vittnar om hög arbetsbelastning och mycket stress. Förslaget innehåller också delar som innebär viss ökad administration för medlemmarna, vilket också bör beaktas. I Visions senaste socialchefsrapport framkommer att många kommuner har stora svårigheter att få resurserna att räckta till för att klara de lagstiftade kraven på verksamheten. Drygt hälften (53 procent) av socialcheferna svarar att de har mycket eller ganska svårt att ge de insatser de bedömer att individen har behov av och rätt till utifrån givna budgetramar. Att det tillförs finansiering i nivå med den ökade ambitionsnivån är därför nödvändig.

Veronica Magnusson, förbundsordförande Vision